

Uitkomsten inventarisatie naar collegiaal leren in het mbo

Inhoud document

Om beter te weten hoe collegiaal leren al benut wordt in het mbo heeft het [NCP EQAVET](#)¹ een inventarisatie uitgezet onder docenten, opleidingsmanagers en kwaliteitszorgmedewerkers in het mbo. In dit document staan de uitkomsten van deze inventarisatie beschreven.

Doel van de inventarisatie

Het doel van de inventarisatie was tweeledig. Enerzijds was het doel van de inventarisatie om een beter beeld te kunnen vormen van hoe collegiaal leren al benut wordt in het mbo anderzijds had de inventarisatie als doel om het onderwerp positief onder de aandacht te brengen. Het invullen van de vragenlijst zet aan tot nadenken over het onderwerp. Omdat de inventarisatie een eerste oriëntatie op het onderwerp betrof en geen grootschalig onderzoek, is het trekken van conclusies in slechts beperkte mate mogelijk.

Gegevens participanten inventarisatie

De vragenlijst is 121 keer ingevuld. Hiervan waren 87 reacties volledig. Van degene die de vragenlijst hebben ingevuld is 60% docent. De overige 40% is kwaliteitszorgmedewerker of leidinggevende. Van degene die de vragenlijst hebben ingevuld werkt ongeveer de helft al meer dan zeven jaar in zijn huidige functie. De helft van de participanten werkt fulltime (50%), ongeveer 30% werkt vier dagen en het overige gedeelte werkt drie dagen of minder.

Overzicht van de resultaten

De uitkomsten van de inventarisatie zijn puur informatief; om een beter beeld te kunnen vormen hoe collegiaal al benut wordt in het mbo.

- Participanten geven aan dat ze het heel erg belangrijk vinden om zich te blijven ontwikkelen in hun functie. Ruim 50% vindt dit heel erg belangrijk, ruim 45% vindt dit behoorlijk belangrijk, geen enkele docent vond het niet belangrijk en een klein deel vond het redelijk belangrijk.
- Collegiaal leren ziet men als een vorm van informeel leren en beschouwt men als professionalisering.
- Men geeft aan dat de verhouding informeel - formeel leren ongeveer 50 : 50 is.
- 77% van de deelnemers vindt collegiaal leren effectief; 23% vindt collegiaal leren behoorlijk effectief.
- Men geeft aan collegiaal leren effectiever te vinden dan het volgen van een training.

¹ EQAVET is een Europees raamwerk voor kwaliteitsborging in het mbo. Op basis van dit raamwerk werken alle Europese lidstaten aan het verder versterken van de kwaliteitsborging van het onderwijs. Het nationaal coördinatiepunt (NCP) is de verbindende schakel tussen Europees beleid, nationaal beleid en de praktijk in het mbo in Nederland.

- Het stellen van een vraag aan een collega, intervisie met directe collega's en vragen van feedback zijn de vormen van collegiaal leren die nu het meest toegepast worden.
- Slechts 7% van de deelnemers geeft aan lesbezoeken/visitatie te doen, dus daadwerkelijk mee te kijken bij een andere docent of een andere docent bij zichzelf mee te laten kijken.
- Men geeft aan individueel leren even effectief te vinden als teamleren.
- Individueel leren komt meer voor dan teamleren. Men zou graag meer als team willen leren: 71% wil iets tot veel meer tijd besteden aan teamleren. In teams waarin men al meer als team leert, geven docenten aan ontwikkeling belangrijker te vinden en meer tijd te besteden aan leren dan in teams waarin vooral individueel leert.
- Bijna iedereen geeft aan dat collegiaal leren goed en nuttig zou zijn voor de onderwijskwaliteit. Wel komt uit de inventarisatie naar voren dat kwaliteitszorgmedewerkers hier positiever tegenover staan dan docenten en leidinggevenden.
- Bijna iedereen geeft aan leren van elkaar meer te willen benutten (98%).
- Ook het leren van collega's in een andere context, bijvoorbeeld ander team, sector of instelling, ziet men als waardevol (90%).
- Belangrijkste belemmerende factoren uit de inventarisatie: weinig bereidheid, niet kwetsbaar durven opstellen, tijdsgebrek, werkdruk en het gevoel dat collegiaal leren een vorm van beoordelen is.
- Belangrijkste voorwaarden voor collegiaal leren: structuur, bereidheid om te leren, openheid (open opstelling, gelijkheid, feedback durven geven en ontvangen), tijd vrij maken (in jaarplanning opnemen), vertrouwen, gedeeld doel.
- Stimulerende factoren voor het leren van elkaar: gezamenlijk reflecteren, intervisie, lesbezoeken, faciliteiten (zoals leeromgevingen) en ruimte en tijd voor de uitvoering van collegiaal leren.

Belangrijkste inzichten

Uit deze inventarisatie blijkt dat men positief tegenover collegiaal leren staat. Collegiaal leren lijkt al redelijk veel toegepast te worden. Het betreft dan wel makkelijk toegankelijke vormen zoals een collega om advies vragen of intervisie. Een intensievere vorm van collegiaal leren zoals lesbezoek wordt slechts door 7% van de participanten aan deze vragenlijst toegepast. Men geeft aan er meer gebruik van te willen maken, omdat het bijdraagt aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit.

Opvallend is dat men aangeeft positief tegenover collegiaal leren te staan, maar ondertussen wel belemmerende factoren opwerpt zoals weinig bereidheid, het niet kwetsbaar durven opstellen en werkdruk te ervaren. Dit geeft de indruk dat men het leren van elkaar wel zou willen benutten, maar dat men nog drempels ervaart om het daadwerkelijk te doen. Eenvoudige vormen van leren van elkaar worden wel ingezet, maar voor verdergaande vormen van leren van elkaar, zoals lesbezoek, zijn de drempels nog te hoog. Verder worden de eenvoudigere vormen van leren van elkaar, zoals elkaar advies vragen, nog niet altijd gezien als leren.

Feedback komt zowel als belangrijke factor voor leren van elkaar in de inventarisatie als in de literatuur naar voren. Algemeen bekend is dat feedback een belangrijk element van leren is. In de literatuur gaat men er vanuit dat feedback gebaseerd is op geobserveerd gedrag. Het is de vraag wat men in de praktijk als feedback beschouwt. Bij elkaar in de les kijken komt weinig voor, terwijl feedback vragen wel veel voorkomt. Wat wordt verstaan onder feedback van hoge kwaliteit en waar deze feedback op gebaseerd moet zijn is een belangrijk discussiepunt voor teams die leren van elkaar.